

6. SKILT

1. Retningslinjer
  - 1.1 Krav til skilting
  - 1.2 Søknadsplikt
  - 1.3 Farge på kommunevåpen
  - 1.4 Farge på tekst
  - 1.5 Farge på skilt
  - 1.6 Tekst og størrelse
  - 1.7 Skilt og lesbarhet
  - 1.8 Tekst
  - 1.9 Linjeavstand
  - 1.10 Kontrast
  - 1.11 Plassering
  - 1.12 Belysning og lysforhold
  - 1.13 Montering
2. Midlertidig skilt
  - 2.1 Skilt på byggeplass
  - 2.2 Skilt på vegg - midlertidige bygg
  - 2.3 Skilt på anleggsplass
3. Permanent skilt - Utvendig
  - 3.1 Fasadeskilt med kommunevåpen og navn på virksomhet/tjenestested - en linje
  - 3.2 Fasadeskilt med kommunevåpen og navn på virksomhet/tjenestested - to linje
  - 3.3 Orienteringsskilt
  - 3.4 Henvisingsskilt
  - 3.5 Anvisingsskilt på vegg
  - 3.6 Inngangsskilt
4. Permanent skilt - Innvendig
  - 4.1 Prinsipper ved innvendig skilt
  - 4.2 Informasjonsskilt
  - 4.3 Merking på glass
  - 4.4 Innvendig orienteringsskilt
  - 4.5 Innvendig henvisingsskilt
  - 4.6 Stedsskilt
  - 4.7 Dørskilt og romnummer
  - 4.8 Taktile skilt
5. Piktogram
  - 5.1 Piktogram
  - 5.2 Anbefalte piktogram

1.1 Krav til skilting

Skiltingen skal være

- ensartet og helhetlig.
- lett å forstå, opplysende og gjenkjennelig.
- av god kvalitet, styrke og synliggjøre kommunens profil.
- fleksibel og kunne tilpasses ulike behov og endringer.
- universelt utformet.

All skilting skal tilfredstille krav i

- 1) Plan- og bygningsloven §§ 20-2, 29-1, 29-2 og 30-3, byggteknisk forskrift (TEK) og byggsaksforskriften (SAK) samt relevante bestemmelser i kommune- og/eller reguleringsplan.
- 2) Vegloven § 33.
- 3) Friluftsløven § 13.
- 4) NS 3041 - Skilting - veiledning for plassering og detaljer.
- 5) NS-ISO 3864 - Varselfarger og varselskilt.

1.2 Søknadsplikt

Tiltak som krever søknad og tillatelse fra kommune (generell regel)

Plassering av skilt- og reklameinnretninger er søknadspliktig etter plan- og bygningsloven (pbl) § 20-2, jf. § 20-1 bokstav i. Hovedregelen er at søknad om tillatelse må sendes inn av et ansvarlig foretak på vegne av tiltakshaver. Mindre skilt- og reklameinnretninger kan forestås av tiltakshaver eller er unntatt søknadsplikt, jf. pbl §§ 20-4 og 20-5 og byggesaksforskriften (SAK) §§ 3-1 bokstav d og 4-1 bokstav e punkt 4.

Tiltak som ikke krever søknad eller tillatelse

Skilt og reklameinnretning inntil 3,0 m² som monteres flatt på vegg kreves ikke søknad eller tillatelse. Unntaket omfatter ikke montering av flere skilt- og reklameinnretninger på samme fasade, jf byggesaksforskriften (SAK) § 4-1 bokstav e punkt 4.

1.3 Farge på kommunevåpen

Avhengig av kommunevåpenet skal trykkes, folieres eller er i folie på lakk skal fargene være som spesifisert i tabellen.

	Trykk	Trykk	Lakk	Folie
Blå	PMS 541 C	CMYK 100/86/33/16	RAL 5010	3M - SC 80-003
Sølv	PMS 877 C	CMYK 8/5/7/16	RAL 9006	3M - SC 80-58

1.4 Farge på tekst

	Trykk	Trykk	Lakk	Folie
Blå	PMS 541 C	CMYK 100/86/33/16	RAL 5010	3M - SC 80-003
Hvit		CMYK 0/0/0/0	RAL 9003	3M - SC 80-22

1.5 Farge på skilt

	Trykk	Trykk	Lakk	Folie
Blå	PMS 541 C	CMYK 100/86/33/16	RAL 5010	3M - SC 80-003
Hvit		CMYK 0/0/0/0	RAL 9003	3M - SC 80-22

1.6 Tekst og størrelse

Skrifttypen skal være Semplicita Pro Bold på navnetrekk eller virksomhet/tjenestested. Ordet/navnet skal begynne med stor forbokstav og ellers ha små bokstaver. Ord skal ikke understrekes, utheves eller settes i kursiv. All annen tekst skal være Encode Sans.

Leseavstand	Bokstavhøyde	Skilthøyde
3 meter	30 millimeter	60 millimeter
5 meter	50 millimeter	100 millimeter
10 meter	75 millimeter	150 millimeter
18 meter	120 millimeter	240 millimeter
20 meter	150 millimeter	300 millimeter
30 meter	300 millimeter	600 millimeter
50 meter	500 millimeter	1000 millimeter

1.7 Skilt og lesbarhet

Det stilles krav til kontrast mellom skrift og bakgrunnen på skilt. Like viktig er det at skriftens størrelse er tilpasset den som skal lese informasjonen. Avstanden til skiltet bestemmer hvor store bokstavene skal være for at informasjonene skal være mulig å lese. Hovedbudskapet må kunne leses på avstand. For at skiltet skal få optimal oppmerksomhet stilles det krav til:

- tekst
- linjeavstand
- kontrast
- plassering
- belysning og lysforhold

1.8 Tekst

Teksten må ha riktig størrelse i forhold til avstanden. Se størrelsesforhold i tabellen Tekst og størrelse, kap 6.1.6.

Luminanskontrasten mellom tekst og bakgrunnsfarge bør være minimum 0,8.

For å bidra til et tydelig uttrykk er det viktig å bruke fonter som er tilpasset DIFIs retningslinjer for universell utforming:

- Skrifttypen må være uten serfiffer.
- Fontsnittet skal være åpent.
- Fontsnittet skal ha lik strektykkelse (vekt) i overgangene.
- Fontsnittet skal ha god over-/underlengde.
- Dette ivaretas ved bruk av riktig font

1.9 Linjeavstand

Linjeavstanden må tilpasses størrelsen på bokstavene og ønsket leseavstand. Linjeavstanden skal være 10 % større enn skriftstørrelsen. Eksempel: Med bokstavhøyde 30 mm skal linjeavstand minst være 33 mm. Teksten på skiltet skal være kort og konsis.

1.10 Kontrast

Svaksynte er ikke en entydig gruppe. Det er derfor ikke mulig å si hvilken fargekontrast som er best.

Størst mulig kontrast sikrer likevel god lesbarhet på alle meningsbærende flater.

Kontrast måles ut fra lysstyrke, der maksimal kontrast er 21:1 for svart mot hvit. Det spiller ingen rolle for kontrastmåling hva som er for- og bakgrunnsfarge, men brukeropplevelsen vil være ulik.

1.11 Plassering

Skilt skal plasseres slik at det ikke er fare for sammenstøt ved alminnelig ferdsel. Det skal være mulig å ta seg frem til skiltet. Det skal være godt synlig fra både stående og sittende stilling. Høydeplassering for skilt på vegg med leseavstand mindre enn 2 m skal være 1,5 m fra gulvet, målt fra skiltets underkant. Størrelse og plassering skal tilpasses etter informasjonsmengden. Skilt skal ikke stå i motlys og det skal være god belysning i området rundt skiltet.

1.12 Belysning og lysforhold

For å oppnå god lesbarhet er det viktig at skiltet er synlig mot bakgrunnen, og at det får tilstrekkelig lys ved skiftende lysforhold. Følgende retningslinjer skal derfor følges:

- 1) Skilt med egen lyskasse gir god lesbarhet. For andre skilttyper kan det være behov for egen utvendig lyskilde montert i nærheten. Lyskilden skal da plasseres slik at man kan komme inntil skiltet uten å skygge for lyset.
- 2) Belysningen må ikke kaste skygge og reflekser på skiltet.
- 3) Skiltet skal plasseres slik at det ikke forekommer blanding fra kunstige eller naturlige lyskilder.
- 4) Der det skal monteres lys på skilt bør belysningskilden ha lysstyrke 50 lux.

1.13 Montering

Skiltet skal monteres på en måte som ikke innbyr til hæververk. Skilt skal skrues fast. Hvis dette ikke er mulig, skal det limes.

2.1 Skilt på byggeplass

Nordre Follo kommune har i hovedsak tre typer byggeplasser; etablering av nybygg, rehabilitering av eksisterende bygg og anleggsplasser for veg- og ledningsarbeid. På byggeplasser for nybygg/rehabilitering av bygg skal det brukes skilt som tydelig viser at det er Nordre Follo kommune som er byggherre. Disse skiltene lages og monteres av entreprenør.

Utforming og materiale

- Nordre Follo kommunes logo og anleggets navn skal alltid stå øverst. Se regler for bruk av logo i kap. 3.2.1 Kommunevåpen med navnetrekk.
- Skiltet skal ha en illustrasjon av anlegget.
- Informasjonsmengden bør begrenses.
- For veg- og ledningsarbeid brukes flyttbare skilt. Skriv hvilket arbeid som utføres på refleksfolie, som skiftes fra prosjekt til prosjekt.
- Skrifttype er Encode Sans

Nordre Follo
kommune

Her kommer Nordre Follo bo- og servicesenter

Byggherre: **Nordre Follo kommune**

Prosjektledelse: **Nordre Follo kommune**

Byggeledelse: **Nordre Follo kommune**

Arkitekt: **Nordre Follo kommune**

Hovedleverandør: Nordre Follo kommune	Rør/sanitæranlegg Nordre Follo kommune
Underleverandører: Nordre Follo kommune	Elektro/ventilasjon: Nordre Follo kommune
Betongleverase: Nordre Follo kommune	Trearbeid: Nordre Follo kommune
Takkonstruksjon/stålarbeid: Nordre Follo kommune	Grunnarbeid/graving: Nordre Follo kommune

2.2 Skilt på vegg - midlertidige bygg

På bygninger som er midlertidig i bruk til kommunal virksomhet kan det monteres enklere skilt, der kommunevåpen og enhetens navn er limt på bakgrunnen.

Utforming og materiale

- Situasjon og fasade avgjør hvor på bygget skiltet skal plasseres.
- Skiltet lages i aluminium med sarg og skjult montering.
- Skiltet skal ha matt overflate.
- Skiltets høyde skal være ca. 50 cm. Lengden bestemmes av enhetens navn.
- Skiltet skal være flatt.
- Størrelsen på skriften skal tilpasses byggets/fasadens størrelse. Anbefalt høyde på bokstavene er 25-30 cm.
- Unngå skilt på glassflater. Hvis det er nødvendig med skilt, skal man benytte ren, matt hvit farge.

2.3 Skilt på anleggsplass

Skilt på anleggsplass skal sikre fremkommelighet og gjøre anleggsområdet synlig. Det skal være enkelt og intuitivt å finne veien og det skal anlegges vei uten hinder og med fast dekke forbi området.

Retningslinjer

- Anleggsområdet skal sikres fysisk og merkes med tydelig kontrast, synlig for personer med nedsatt syn.
- Alternativ adkomstvei i anleggsperioden skal ha henvisningsskilt med retning.
- Alternativ adkomstvei skal være uten hinder.
- Skilt skal ikke gi fare for sammenstøt.
- Skilt skal monteres med fri høyde 2,2 m fra bakken til underkanten av skiltet.

3.1 Fasadeskilt med kommunevåpen og navn på virksomhet/ tjenestested - en linje

Alle kommunale bygg skal ha utvendig skilt med Nordre Follo kommunevåpen og navn på enheten. Kommunevåpenet skal stå til venstre. Utvendig skilt på fasadevegg skal være synlig fra adkomstsiden.

Utforming og materiale

- Bokstavene skal være i robust materiale, tilpasset byggets estetikk og fasade.
- Det skal være holdbart i all slags vær og ivareta kontrast mellom bokstaver og bakgrunnsfarge over tid.
- Situasjon og fasade avgjør hvor på bygget skiltet skal plasseres.
- Det skal være minimum 40 % lyshetsgradsforskjell mellom farge på bokstaver og bakgrunnsfarge.
- Enhetens navn skrives med stor forbokstav og ellers små bokstaver.
- Området rundt skiltet skal ha direkte belysning i tillegg til generell belysning av uteområdet.
- Lyskilder skal ikke gi blending.

Nordre Follo skole

Fasadeskilt med kommunevåpen og enhetens navn på en linje

Navnet skal være 50 % av høyden på kommunevåpen, merket A.

Avstand fra kommunevåpen til navnet skal være 30 % av høyden på kommunevåpen, merket B.

Enhetens navn skal være sentrert ut fra høyden på kommunevåpen, merket C.

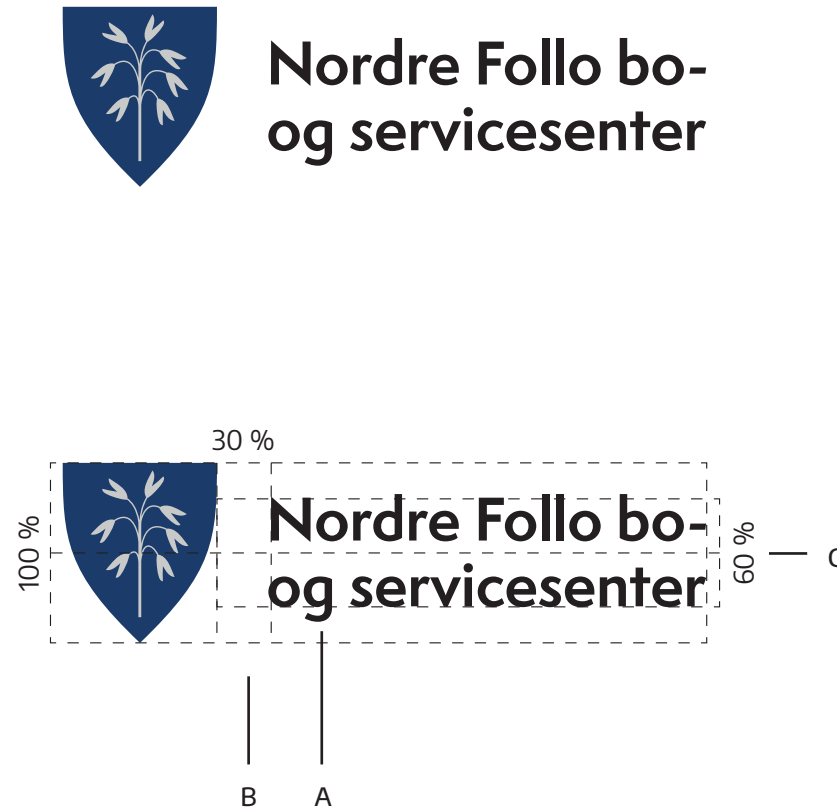
Se størrelsesforholdet i kap. 6.1.6.

3.2 Fasadeskilt med kommunevåpen og navn på virksomhet/ tjenestested - to linjer

Alle kommunale bygg skal ha utvendig skilt med Nordre Follo kommunevåpen og navn på enheten. Kommunevåpenet skal stå til venstre. Utvendig skilt på fasadevegg skal være synlig fra adkomstsiden.

Utforming og materiale

- Bokstavene skal være i robust materiale, tilpasset byggets estetikk og fasade.
- Det skal være holdbart i all slags vær og ivareta kontrast mellom bokstaver og bakgrunnsfarge over tid.
- Situasjon og fasade avgjør hvor på bygget skiltet skal plasseres.
- Det skal være minimum 40 % lyshetsgradsforskjell mellom farge på bokstaver og bakgrunnsfarge.
- Enhetens navn skrives med stor forbokstav og ellers små bokstaver.
- Området rundt skiltet skal ha direkte belysning, i tillegg til generell belysning av uteområdet.
- Lyskilder skal ikke gi blending.

Fasadeskilt med kommunevåpen og enhetens navn på to linjer

Navnet skal være 60 % av høyden over to linjer på kommunevåpen, merket A.

Avstand fra kommunevåpen til navnet skal være 30% av høyden på kommunevåpen, merket B.

Enhetens navn skal være sentrert ut fra høyden på kommunevåpen, merket C.

Se størrelsesforholdet i kap. 6.1.6.

3.3 Orienteringsskilt

Orienteringsskilt er frittstående skilt som gir oversikt over områder og bygninger, atkomstveier og innganger til ulike enheter og funksjoner.

Skiltet plasseres lett synlig og tilgjengelig ved adkomstsiden til området/bygningene.

Utforming og materiale

- Kommunevåpenet plasseres øverst i venstre hjørne sammen med området/bygningenes navn og adresse.
- Navnet skrives med skrifttype Semplicita Pro Bold med stor forbokstav og ellers små bokstaver.
- Skrifttype Encode Sans brukes i all annen tekst.
- Valg av fethet på skrift må tilpasses god lesbarhet.
- Skiltet skal ha en enkel illustrasjon over området/bygningenes utforming. Illustrasjonen skal alltid vise hvor hovedinngangen er. Teksten skal plasseres til venstre for illustrasjonen. Tekst og illustrasjon må henge sammen. Inngangene markeres med ulike bokstaver, som refereres i teksten.
- Skiltet skal ha et rødt merke ("Du står her") montert i tilknytning til illustrasjonen. Merket viser hvor du står i forhold til rom/retning av bygg/utemiljø. I tillegg skal det røde merket stå nederst på skilttavlen sammen med teksten "Du står her" for å forklare hva det røde merket betyr.
- Materialet skal være i aluminium.
- Bokstaver og skilttavle skal være i holdbart materiale.
- Skiltet skal ha flat overflate, ikke buet. Buede skilt gir mer reflekser.
- Skiltplaten skal ha matt overflate.
Skiltplaten skal ha samme bunnfarge på begge sider.
- Skriftfargen skal være matt
- Skilthøyden skal være minimum 70 cm fra bakkenivå til underkanten av skiltet.
- Skiltet må være plasseres på et godt synlig sted, hvor det tas hensyn til vegetasjon og brøytekanter. Fotgjengere og rullestolbrukere bør kunne komme helt fram til skiltet.
- Området rundt skiltet bør være godt opplyst.

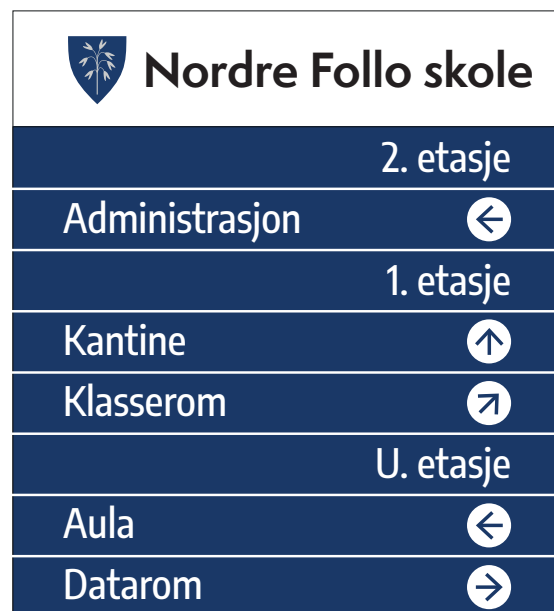
3.4 Henvisningsskilt

Større bygg med flere funksjoner bør ha henvisningsskilt med illustrasjon, som viser byggets utforming. Teksten skal stå til venstre for, eller under illustrasjonen. Tekst og illustrasjon må henge sammen. Illustrasjonen skal alltid vise hvor hovedinngang er og ha et rødt merke som viser "Du står her."

Retningslinjer

- Henvisningsskilt skal plasseres på et lett synlig og tilgjengelig sted ved inngangen.
- Høydeplassering for skilt med leseavstand mindre enn 2 m bør være 1,4 m.
- Høydeplassering for skilt med leseavstand mer enn 2 m bør være 1,5 m.
- Ved blindeskrift skal skiltet plasseres med senterhøyde 1,2 m og skråstilles.
- Hvis mulig bør det benyttes taktil merking, enten blindeskrift eller opphøyde tall/bokstaver i en lesbar størrelse (minst 1-1,5 mm høyt).
- Det må være mulig å komme helt inntil et taktilt skilt.
- Skriftstørrelse skal tilpasses leseavstand ved atkomstiden til bygget.

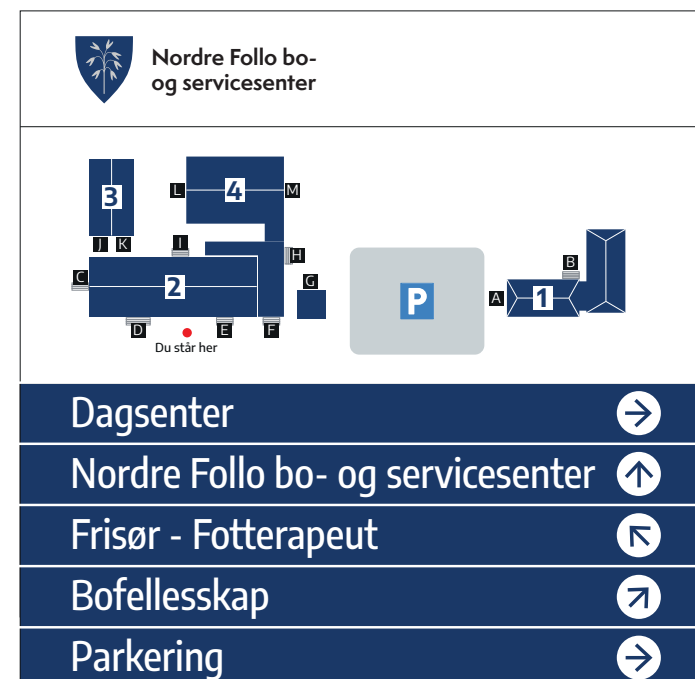
Se kap. 6.1.6 Skriftstørrelser

Henvisningsskilt

Kommunevåpen og navn på virksomhet/tjenestested.
 Uthevet tekst. Blindeskrift ved behov.
 Uthevet etasjebetegnelse.
 Uthevet symbol.

Maks høyde på skilt er 2,0 m.
 Senterhøyde på skilt er 1,5 m.

Henvisningsskilt med kart

Kommunevåpen og navn på virksomhet/tjenestested.
 Uthevet tekst. Blindeskrift ved behov.
 Uthevet etasjebetegnelse.
 Uthevet symbol.

Maks høyde på skilt er 2,0 m.
 Senterhøyde på skilt er 1,5 m.

3.5 Anvisningsskilt på vegg

Anvisningsskilt er plassert ved inngangsdøren. De gir oversikt over hvilke funksjoner bygget har og i hvilken etasje de er plassert.

Kommunevåpenet plasseres øverst til venstre sammen med enhetens navn. Skiltet plasseres over eller ved siden av hovedinngang eller bi-inngang.

Ved bruk av skiltplate skal denne være flat og ha samme bunnfarge på begge sider. Standard utforming på skiltplate skal være matt overflate og i farge blå (se kap. 6.1.3). Skriftfarge skal være matt hvit - evt. inverterte farger ved annen veggfarge. Mange svak-synte foretrekker mørk bunnfarge, da lys bakgrunn kan virke blendende.

Mørk bakgrunn med hvit tekst er valgt for anvisningsskilt på vegg. Se forøvrig veiledning til høyre for andre fasadefarger og materialer.

Alternativ 1

Skilt plasseres på vegg ved hovedinngang. Kommunevåpen og skriftstørrelse tilpasses lesbarhet og byggets arkitektur og farger. 0.8 luminanskontrast.

Alternativ 2

Skilt plasseres på vegg eller glass over hovedinngang evt. med bakplate. 0.8 luminanskontrast.

Bakgrunn	Bunnfarge	Tekst
Rød murstein, mørk stein	Hvit	Blå (se kap. 6.1.4)
Lys murstein, lys stein	Blå (se kap. 6.1.5)	Hvit
Hvitkalket vegg	Blå (se kap. 6.1.5)	Hvit
Grønn vegetasjon	Hvit	Blå (se kap. 6.1.4)

3.6 Inngangsskilt

Inngangsskilt

Inngangen til kommunale bygg skal markeres med bokstaver som korresponderer med utvendig orienteringsskilt. I tillegg kan inngangene markeres med navnet på enheten. Er det flere enheter i bygget, anbefales innvendige orienteringsskilt.

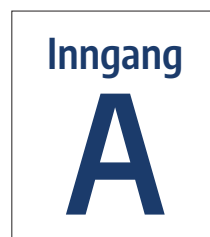
Utforming og materiale

- Bokstavmarkeringen plasseres ved siden av, eller over inngangsdøren.
- Stor bokstav brukes for å markere innganger med referanse til orienteringsskiltet.
- Ord skal skrives med stor forbokstav og ellers små bokstaver, f.eks. "Hovedinngang".
- Luminanskontrasten mellom skrift og farge på bakgrunn skal være minimum 0,8.
- Skilt med bokstaver skal være i robust materiale.
- Bokstaver og skilttavle skal være holdbare med hensyn til kontrast mellom bokstaver og skilttavle.
- Skrifttype skal være Encode Sans.
- Skriftstørrelse skal tilpasses leseavstand ved atkomst siden til bygget. Se kap. 6.1.6 Skriftstørrelser.

A

B

Fargevarianter

- A - Blått skilt med hvit tekst
- B - Hvitt skilt med blå tekst

Se fargeverdier i kap. 6.1.4 og 6.1.5.

A

B

4.2 Informasjonsskilt

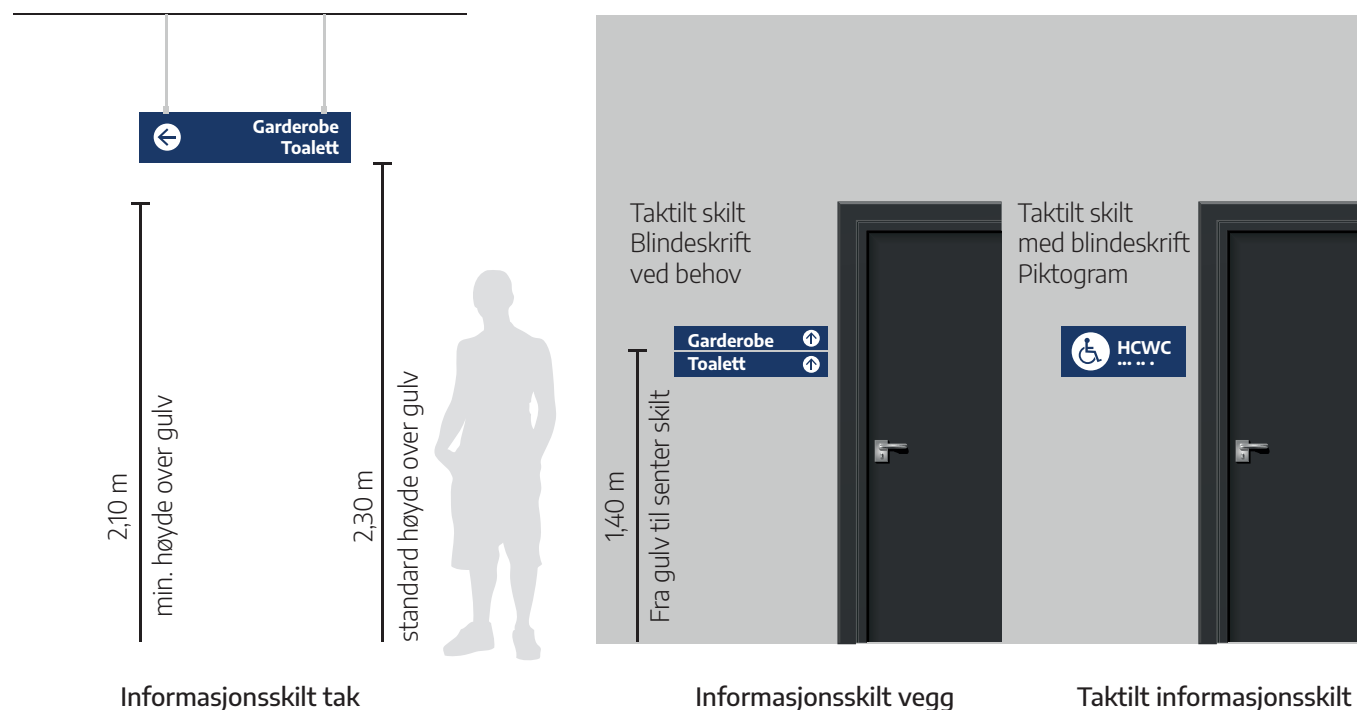
Informasjonsskilt kan henges på vegg ved dør, i taket eller festes på et frittstående element.

Avstand til underkanten på skiltet skal være 2,3 m. Ved lav takhøyde skal avstanden være minimum 2,1 m.

Skiltplaten skal være matt og ha samme farge på begge sider. Luminanskontrast mellom bakgrunn og bokstaver skal være 0,8.

Skiltene skal ha forklarende tekst i tillegg til ikoner/piktogram som forklarende symbol. Informasjonsskilt for handikappede skal alltid plasseres med senterhøyde på 1,4 m og ha taktile bokstaver eller piktogram og blindeskrift.

Plassering av informasjonsskilt i taket og på vegg

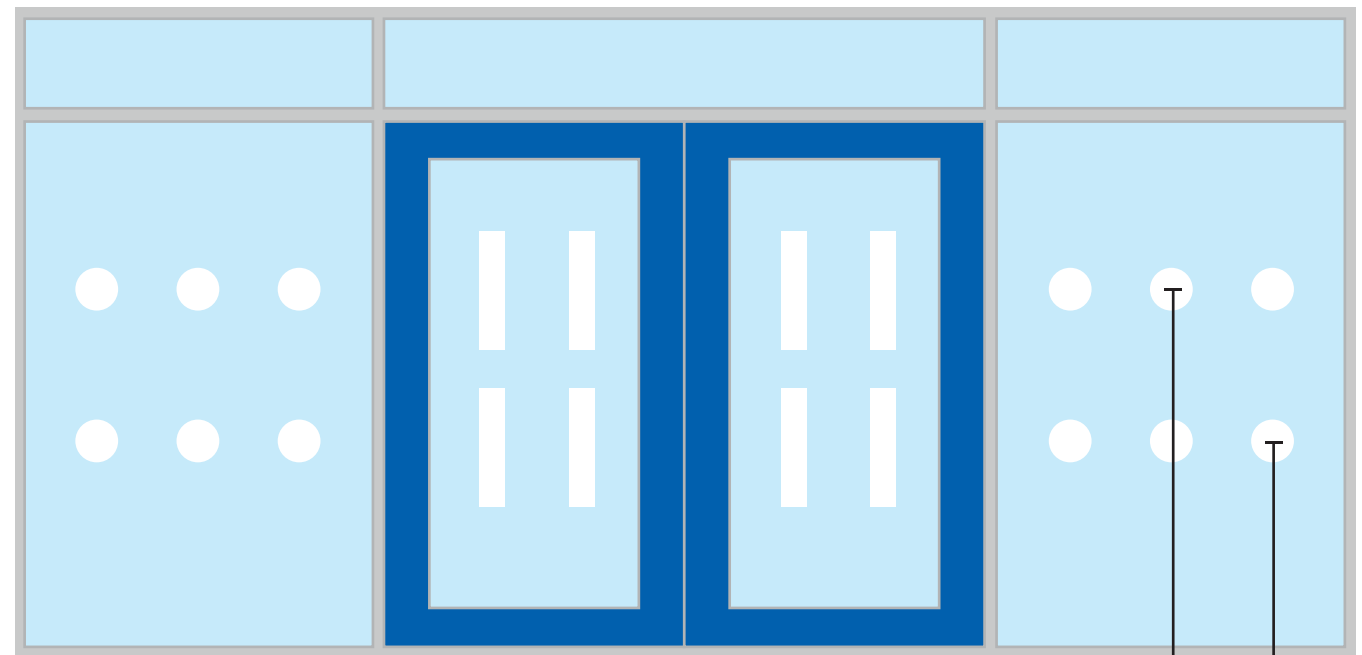
4.3 Merking på glass

Glassfelt med fare for sammenstøt skal kontrastmerkes med glassmarkører på begge sider. Markeringen skal være i to høyder med senter 90 cm og 150 cm over gulvet.

Folieringen kan bestå av ulike typer folie, tett eller transparent. Frostet grå folie gir liten kontrast og fungerer ikke tilfredsstillende for enkelte svaksynte.

Markeringen bør være hvit på ytterdør og sort hvis rommet bak glasset er svært lyst. Ved vanlig lys i rommet, brukes ren, hvit markering.

Markering av dør skal skille seg fra øvrig glassmarkering.

1,50 m 0,90 m

4.5 Innvendig henvisningsskilt

Innvendig henvisningsskilt skal vise i hvilken retning funksjoner/rom er. Skiltet skal plasseres der kommunikasjonsveier deler seg.

Henvisningsskilt kan henge ned fra taket eller monteres på veggen, såkalte vingskilt. Henvisningsskilt suppleres med, eller utformes som pil.

Vingskilt er alltid festet til veggen på den ene siden. Vingskilt eller skilt som henger ned fra taket, plasseres i samsvar med veileder til teknisk forskrift i høyde 2,1 m målt fra gulv til underkanten av skiltet.

Fargevarianter

A - Blått skilt med hvit tekst

B - Hvitt skilt med blå tekst

Se fargeverdier i kap. 6.1.4 og 6.1.5

Utforming og materiale

- Skiltet skal være i aluminium.
- Halen på en pil skal være dobbelt så lang som spissen. Der pilen viser endring av retning, må det siste leddet være like langt som spissene på pilen.

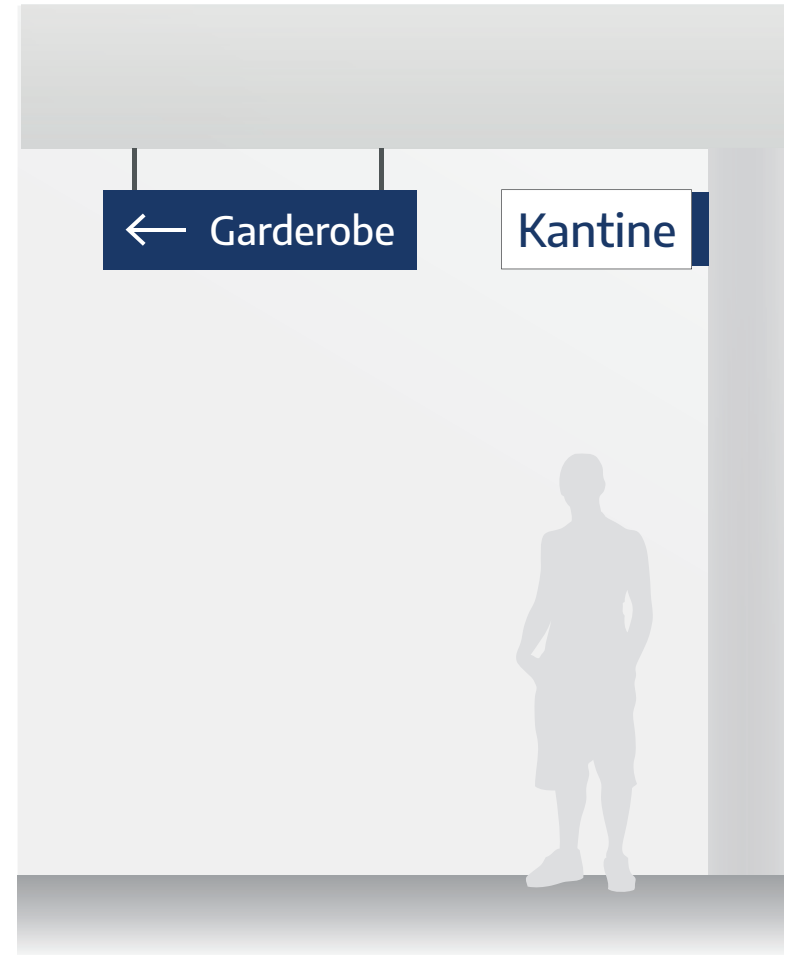
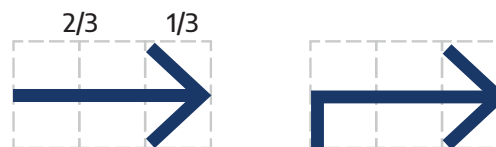
Henvisningsskilt som henger ned fra taket

Vingskilt

Henvisningspiler

Eksempel

Henvisningsskilt hengt fra taket.
Henvisningsskilt vingskilt.

4.6 Stedsskilt

Stedskilt viser funksjon eller rom. Skiltet plasseres ved siden av døren på den siden som har lås, eller på dørbildet hvis døren slår innover. Høyde for plassering er 1,5 m fra gulvet til underkanten av skiltet.

Fargevarianter

A - Blått skilt med hvit tekst

B - Hvitt skilt med blå stripe og blå tekst

Se fargeverdier i kap. 6.1.4 og 6.1.5.

A

Datarom

B

Datarom

4.7 Dørskilt og romnummer

Dørskilt monteres på veggen, på den siden av døren som har lås. Hvis dette ikke er mulig, skal skiltet plasseres sentrisk på dørbladet. Romnummer monteres alltid på dørens øvre høyre hjørne.

Fargevarianter

A - Blått skilt med hvit tekst

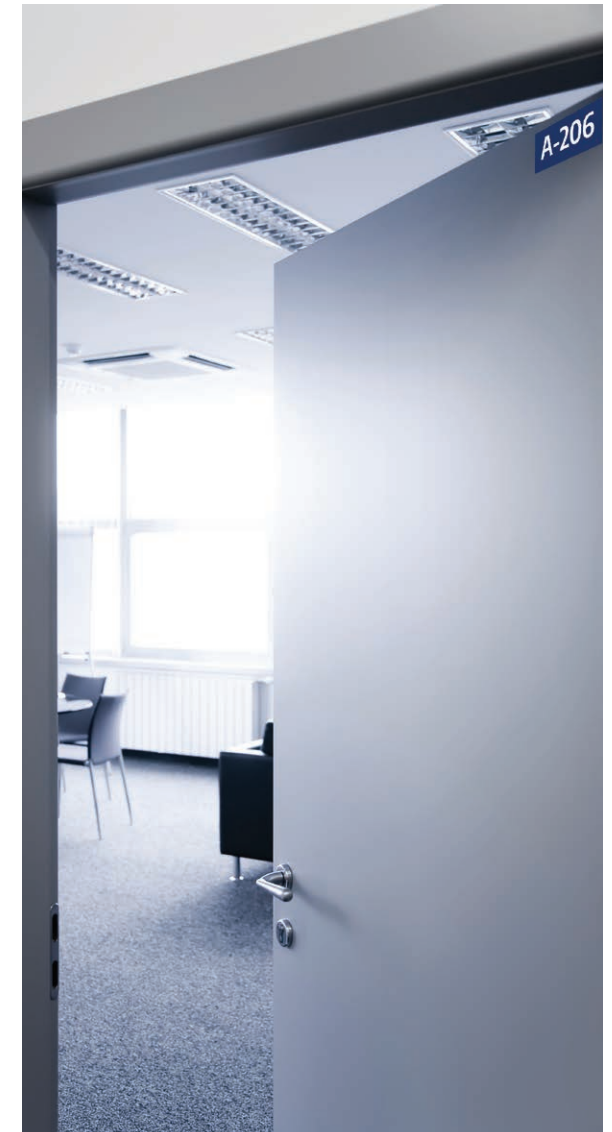
B - Hvitt skilt med blå tekst

Se fargeverdier i kap. 6.1.4 og 6.1.5.

A

B

4.8 Taktile skilt

Taktile skilt er følbare skilt, som kan leses av personer med svært nedsatt syn. Det er nødvendig å komme helt inntil et taktilt skilt, slik at personen kan lese ved hjelp av fingertuppene.

Utforming og materiale

- Skriften skal være 1,0-1,5 mm opphøyd.
- Bokstavstørrelsen skal være minst 25 mm.
- Skriften skal være med store bokstaver.
- Alle etasjer skal ha taktilt og visuelt lesbart etasjetall.
- Trapperekker skal ha taktil markering i hver etasje.
- Piktogram montert på dører bør være taktile.

Heis

- Tall på, eller ved manøverknapper skal alltid være taktile.
- Det skal det være blindeskrift ved siden av hver manøverknapp
- Manøverknapper skal monteres 0,9-1,1 m over gulvet.
- Skilt og manøverknapper skal ha kontrastfarger til bakgrunnsfarge.
- Manøverknapp for utgang skal markeres grønn.

Eksempel

Taktil merking av kontrollpanel i heis.

5.1 Piktogram

Piktogram er et bilde som symboliserer et ord eller begrep. De oppfattes intuitivt, er gjenkjennbare og forstås uavhengig av språk.

Det er utarbeidet en oversikt over aktuelle piktogrammer. De er hentet fra veiviser for universell utforming og er anbefalt av Det statlige råd for funksjonshemmede.

Se oversikt over anbefalte piktogram på neste side.

Utforming og materiale

- Piktogram skal utføres i holdbart materiale, som tåler robust bruk.
- Piktogram skal være følbart/taktilt.
- Hvis piktogram skal være synlig på lang avstand, må størrelsen være 20 x 20 cm. Piktogram på dør skal være 15 x 15 cm.
- Hvis piktogram lages i folie direkte på dørblad, skal selve piktogrammet ha en luminanskontrast på minimum 0,8 mellom farge og bakgrunnsfarge. Hvis piktogrammet er montert på skiltplate, skal piktogrammet ha en luminanskontrast på minimum 0,8 mellom farge og skiltets bakgrunnsfarge.
- Piktogram for teleslynge skal alltid skiltes i og utenfor rommet der teleslyngen er montert. Piktogrammet skal være ved siden av døren, på motsatt side av hengselside inn til rommet med teleslynge. I tillegg skal piktogram for teleslynge monteres på eller i nærheten av talerstolen, synlig for alle.
- Når skrankeslynge monteres i skranke, skal piktogram for teleslynge monteres foran på skranken.
- Piktogram skal monteres på flatt skilt (ikke buet) og med matt overflate.

5.2 Anbefalte piktogram

